

Oliba, educador i pare espiritual¹

pel pare abat Josep M. Soler

Els cristians ens mirem la mort amb dolor, però amb esperança. Per això, germans i germanes, en el dia que l'Església, en el seu amor maternal, recorda els difunts i prega perquè Déu els aculli en la felicitat plena de la vida eterna, parlem –tal com acabem d'escoltar en les lectures de la Paraula de Déu– de resurrecció. Ho ha fet Jesús a l'evangeli que acabem d'escoltar. Hi deia: *jo sóc la resurrecció i la vida; qui creu en mi, encara que mori viurà*; encara que passi per la mort, retrobarà la vida amb unes dimensions i una plenitud diferents de les actuals. Ens en donen testimoniatge els primers deixebles de Jesús; un testimoniatge sintetitzat lapidàriament en aquella frase que hem escoltat a la segona lectura: *Jesucrist ha resuscitat, per això, si morim amb ell també viurem amb ell*. Aquesta consciència de participar de la mateixa sort que Jesús ha portat molts cristians a acollir la pròpia mort, no sols amb serenitat sinó fins i tot amb joia, fent-se seves les paraules del salmista: *quina alegria quan em va dir: anem a la casa del Senyor*. Aquest és el cas, per exemple, del beat Joan XXIII.

És amb aquesta fe i aquesta esperança que avui preguem pels nostres difunts i per tots els qui ja han mort però "la fe dels quals només Déu ha conegut".² La nostra comunitat

Monument al venerable abat Oliba, inaugurat el 25 d'octubre de 1931 a Montserrat, obra de Josep Llimona. Fou destruït l'any 1936.

¹ Homilia del dia 2 de novembre, en la Commemoració dels fidels difunts, i en la solemne memòria del mil·lenari de l'elecció de l'abat Oliba com a abat de Ripoll i de Cuixà. Textos comentats: Sv 3,1-9; Sl 121; 2Tm 2,8-13; Jn 11,17-27.

² Pregària eucarística IV.

concretament recorda amb un afecte particular els germans monjos traspassats en aquest darrer any: el P. Pere Busquets, el G. Joaquim Martínez, el P. Romuald M. Díaz, el P. Abat Cassià M. Just i el G. Andreu Soler. Malgrat la fragilitat humana, van procurar estimar Déu *fidèlement*; per això desitgem que, pels mèrits de Jesucrist, hagin trobat *la pau* i estiguin *en mans de Déu*, tal com deia la primera lectura. I estar *en mans de Déu* és fruit de la vida per sempre.

Tot fent memòria dels nostres avantpassats en la vida monàstica, avui a Montserrat recordem d'una manera particular l'abat Oliba, tres dies després de l'aniversari del seu traspàs, ocorregut el 30 d'octubre del 1046. Aquest 2008 fa mil anys de la seva elecció com a abat dels monestirs de Santa Maria de Ripoll i de Sant Miquel de Cuixà, responsabilitats que va exercir amb competència fins a la seva mort juntament amb la de bisbe de Vic. Aquest record té un significat molt especial per a nosaltres perquè és el fundador del nostre monestir de Montserrat. Sentint-nos, doncs, fills d'aquest seguidor de Jesús a l'escola de sant Benet, agraïm a Déu l'obra renovadora, centrada en la Paraula de Déu i en la pregària litúrgica, que l'abat Oliba va fer de la vida monàstica i de la vida eclesial del seu temps; així com del seu servei a la causa de la justícia i de la pau enmig d'una societat violenta i poc respectuosa del dret i la dignitat dels pobres i dels febles. Això el portà a instituir la "Pau i Treva de Déu" que va anar-se estenent per l'Europa del seu temps com un compromís pacíficador fruit del diàleg entre els representats de la societat de l'època. Agraïm també l'aportació d'Oliba a la construcció de la Catalunya naixent; fins al punt que n'ha estat anomenat educador i patriarca espiritual³; per bé que això no el va tancar als contactes enriquidors amb els altres pobles. Agraïm la notable irradiació cultural que Oliba va afavorir des dels monestirs de Ripoll i de Cuixà i des de l'escola episcopal de Vic.

Els monjos de Cuixà i de Ripoll, en la carta circular que en notificava la mort, descrivien l'abat Oliba com un home dolç, afable, equànime, humil i pacient, ple de caritat, de bon tracte, erudit en les coses de Déu, culte en les ciències humanes, d'una gran coherència entre el seu ensenyament i la seva actuació, dòcil a l'Esperit.⁴ Aquesta docilitat espiritual, remarquen encara els seus monjos, ja fou la que el portà a renunciar al poder comtal, ell que era besnét del fundador de la dinastia catalana, Guifré el Pelós, i a fer-se monjo a Santa Maria de Ripoll als 31 anys.

La societat en la qual va viure l'abat Oliba era molt complexa i experimentava la fi de tota una visió social i cultural, mentre n'anava naixent una altra de perfils incerts encara. També la nostra societat

L'abat Oliba. Porta d'armari de la sagristia. Marqueteria dels germans Linares sobre dibuix de Josep Obiols (1946).

³ ALBAREDA, Anselm M., *Història de Montserrat*. (Biblioteca Abat Oliba, 12). Montserrat. PAMSA. 2005, 6ª ed. p. 15

⁴ *Encíclica mortuòria*, a JUNYENT, Eduard – MUNDÓ, Anscari, *Diplomatari i escrits literaris de l'abat i bisbe Oliba*. Barcelona. Institut d'Estudis Catalans, 1992, pp. 341-343.

contemporània és una societat que experimenta un gran procés de canvi a molts nivells. L'abat Oliba ens ensenya a viure'ls positivament, sense tancar-nos als canvis socials o tècnics, sinó a tenir-hi una obertura crítica a partir de la llum de la fe per acollir-ne tot allò que és bo. Ens ensenya a no perdre el nord i, per tant, a continuar posant Déu al centre de la vida i a donar-nos-hi amb sinceritat de cor per mitjà de la lloança i l'adoració. Ens ensenya a renovar les comunitats cristianes a partir d'una experiència espiritual profunda, de la dignitat de les celebracions litúrgiques i de la vivència de la comunió eclesial. Ens ensenya a treballar per la justícia amb una tasca compromesa a favor dels petits, els pobres, els marginats. Ens ensenya a continuar en diàleg amb la cultura contemporània; i també a fer present l'Església en el debat sobre les grans qüestions que afecten la persona i la societat, aportant-hi d'una manera positiva la comprensió de l'ésser humà que li ve de la Paraula de Déu. Ens ensenya a resoldre les diferències i els conflictes per mitjà d'un diàleg que afavoreixi la convivència i la pau. En el moment històric que Catalunya està vivint, aquest ensenyament d'un dels pares de la nostra pàtria és molt actual; porta, a més, a buscar la unitat en les coses que són essencials per al present i el futur del nostre poble per damunt de les diferències legítimes.

Donem, doncs, avui gràcies a Déu que va suscitar l'abat Oliba en un moment important de la vida de l'Església a la nostra terra i del naixement de Catalunya. I donem, també, gràcies a Déu, tal com ja he dit, perquè en la seva providència va voler que l'abat Oliba enviés monjos de Ripoll a la capella dedicada a la Mare de Déu en aquesta muntanya de Montserrat. Durant gairebé mil anys en aquest lloc els monjos hem procurat servir Déu, lloar Santa Maria, acollir tots els pelegrins, crear un espai d'encontre, de diàleg i de pau, servir el nostre país. Seguint l'admonició de la Sagrada Escripura, que ens invita a fer *memòria dels qui ens van guiar i ens van anunciar la paraula de Déu*, considerem *la fi exemplar de la seva vida i volem imitar-ne la fe*;⁵ per això la nostra comunitat de Montserrat vol continuar arrelada en la saviesa evangèlica i monàstica que ens ve a través de l'abat Oliba per tal de continuar la nostra missió en aquest lloc i des d'aquest lloc.

⁵ He 13,7-8.

La presència cristiana a la nostra terra remunta fins als primers segles. Els *acta* del bisbe Fructuós l'any 259 en són la primera dada documentada. En forjar-se la nacionalitat catalana, molts noms albiradors de l'Església ho són també del país naixent. La figura de l'abat Oliba, bisbe de Vic, abat de Ripoll i de Cuixà i fundador de Montserrat, encarna l'esperit de tota una època. Mentre la societat catalana comença a estructurar-se, rep dels monestirs i de les catedrals l'impuls de l'esperit cristià que es manifesta en institucions tan noves i decisives com la de "la pau i la treva". És un moment singular en el qual la fundació del país i l'establiment de l'Església van plegats.

(Del document *Arrels cristianes de Catalunya*, dels Bisbes de Catalunya, 27 desembre 1985)